

Проблеми зовнішньої трудової міграції та шляхи її вирішення

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Автор акцентує увагу на розумінні міграції, оскільки у сучасних політичних процесах в Україні цей феномен недостатньо широко висвітлено. Аналізуються наявні у політологічній літературі визначення цієї категорії, розглядаються позитивні риси та недоліки міграції.

Ключові слова : трудова міграція, міграційний процес, державна міграційна політика.

Abstract

The author focuses on the understanding of migration, because in modern political processes in Ukraine this phenomenon is not sufficiently broadly elucidated. The definitions of this category in the political science literature are analyzed, positive features and deficiencies of migration are considered.

Keywords: labor migration, migration process, state migration policy.

Міграція як явище виникла й розвивалася ще з появи людства. Сьогодні у світі понад 3 % населення, яке проживає за межами країн свого походження. Швидке зростання масштабів трудової міграції впливає на розвиток національних економік, що є однією з причин актуальності теми та поштовхом до її дослідження. У даній статті розглянуто особливості розвитку міграційних процесів в Україні, їх вплив на національну економіку та необхідність регулювання міграційних процесів.

За офіційними даними Міністерства закордонних справ України, на заробітках у Польщі перебуває більше 300 тисяч українців-нелегалів, Італії – від 200 до 500 тис., Чехії – 200 тис., Португалії – 180 тис., Іспанії – 100 тис., у Туреччині – 35 тис. [1] Загалом, за оцінками МЗС, нелегально працюють за кордоном понад 2 млн українців [2]. У Росії лише офіційно (на основі ліцензій Федеральної міграційної служби РФ) працює близько 100 тис. українських громадян, загальна ж кількість українців, які працюють у цій країні, оцінюється в 1 млн чол. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини вважає, що на заробітки за кордон виїхали до 7 млн громадян, що складає приблизно десятку частину всіх трудових мігрантів у світі. Такі самі дані надає і Всесвітній форум українців [3].

Дослідження показують, що покидають Україну переважно особи віком від 20 до 40 років, 65 % мігрантів становлять чоловіки, 35 % – жінки. Основними центрами тяжіння українських мігрантів є Російська Федерація (43 %), Польща (14 %), Італія (13 %), Чехія (13 %), Іспанія (5 %), Угорщина (2%) та Португалія (2 %). Водночас зовнішня трудова міграція здійснює в певній мірі сприятливий вплив на розвиток ринку праці в Україні. За розрахунками, за умови неможливості зайнятості за кордоном, рівень безробіття в Україні був би в 1,5 рази більшим від фактично зафіксованого. Також позитивною рисою є те, що ті, хто працює за кордоном переказують гроші в Україну. За даними Державної служби статистики, обсяг грошових переказів у 2015 році склав 8,5 млрд дол. США. Кожного року кількість людей, що емігрують, збільшується. На це впливає багато факторів, таких як безробіття, зменшення заробітної плати, диспорція роботодавців та найманої сили. Також на збільшення міграції впливає воєнний конфлікт на території України, де населення знаходиться в глибокій економічній кризі. Для трудової міграції є ще багато причин [4].

По-перше, населення думає про наступні покоління, які треба забезпечити. Тому заробляють гроші не тільки для себе, але й для добробуту рідних.

Також причиною трудової міграції є підвищення власного авторитету та статусу. Молоді науковці і люди творчих професій шукають своє місце у світі, можливості ідей та досягнень в будь-якій сфері.

Варто відмітити, що люди працюють за кордоном для того, щоб підвищити свою кваліфікацію.

Як ми зазначили раніше, міжнародний обмін людським капіталом впливає на багато факторів, створює проблеми для розвитку національної економіки.

Пряма втрата людського капіталу є однією з причин зменшення населення, адже більша частина мігруючих – це молодь працездатного віку. Виїздам до інших країн сприяють численні навчальні заклади за кордоном, навчання в яких на практиці і є офіційною мотивацією поїздки.

До того ж збільшується дисбаланс між працездатним та непрацездатним населенням. Зменшується чисельність економічно активного населення. Іноземні компанії заманюють людей працювати за кордон, адже для українців це непоганий заробіток, а для тих країн ми - дешева робоча сила. Іноземні фірми, інвестуючи кошти у підготовку фахівців, забезпечують роботу персоналу виключно у власних інтересах. Таким чином, обмежується міжгалузєва та міжрегіональна мобільність трудових ресурсів. Існує нераціональна структура міграції з України. Внаслідок трудової міграції залишаються фактично недоглядними діти, розпадаються сім'ї.

Україна в напрямку державної міграційної політики в питанні виїзду громадян за кордон для тимчасового перебування з метою працевлаштування повинна:

- створити умови для мінімізації стихійної зовнішньої трудової міграції;
- встановити належний контроль за зовнішньою трудовою міграцією, припинити діяльність комерційних посередницьких структур, що незаконно займаються організацією виїзду за кордон;
- створити умови для інвестицій в економіку держави коштів трудящих-мігрантів;
- забезпечити піклування та захист громадян України, які тимчасово перебувають за кордоном.

У даній науковій розвідці розглянуто причини трудової міграції та її вплив на національну економіку. Також запропоновано способи вирішення проблем стихійної трудової міграції. Основними напрямками політики щодо зменшення негативної ролі трудової міграції є:

1. Створення на державному рівні інформаційної бази щодо іноземних роботодавців, повідомляючи про це населення, та поглиблення міжнародних зв'язків із питань зайнятості населення.
2. Розробка державної програми залучення інвестицій трудових мігрантів в українську економіку.
3. Запровадження обов'язкового страхування життя і здоров'я громадян України перед їхнім виїздом за кордон з метою працевлаштування із солідарним державним фінансуванням.
4. Зниження вартості та спрощення механізмів грошових переказів від трудових мігрантів в Україну.
5. Розробка програми щодо залучення трудових мігрантів в українську економіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К.:МОР, 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf
2. Левцун О. Зовнішня трудова міграція в Україні як демографічна проблема. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dialogs.org.ua/print.php?part=project_ua&m_id=4040
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Зовнішні трудові міграції населення України / За ред. Е. М. Лібанової, О. В. Позняка. – К. : РВПС України НАН України, 2002. – 206 с.
5. Зовнішня трудова міграція населення України // Державний комітет статистики України, Український центр соціальних реформ. – К. : ДП «Інформаційноаналітичне агентство», 2009. – С. 27.

Салата Владислав Григорович — пошукач кафедри політичних наук Вінницького національного технічного університету, Вінниця, e-mail: vladsalata98@gmail.com.

Науковий керівник — **Корнієнко Валерій Олександрович** — д-р політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Vladislav Salata - search engineer of the Department of Political Sciences of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vladsalata98@gmail.com.

Supervisor — **Valery Kornienko** — Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.